

1

Зразкове господарство Й. Корніса на хут. Юшанлі. Середина XIX ст.
1. Musterwirtschaft von J. Cornies im Vorwerk Juschanlee. Mitte 19. Jh.

Відповідно до регіональних і місцевих умов німці-колоністи:

- займалися хліборобством, скотарством (червона німецька корова, коні), вівчарством (мериноси), виноградарством, садівництвом, шовківництвом та ін.;
- успішно вводили нові сорти зернових, породи худоби, методи обробки землі (три- і чотирипілля) й боротьби зі шкідниками;
- розводили у розсадниках різні породи фруктових і лісових дерев, насаджували лісозахисні смуги;
- вводили технічні та кормові культури (картоплю, тютюн, кунжут, соняшник, кукурудзу, гарбуз);
- удосконалювали сільськогосподарські знаряддя.

Je nach regionalen und örtlichen Gegebenheiten haben die deutschen Kolonisten:

- Ackerbau, Viehzucht (rote deutsche Kuh, Pferde), Schafzucht (Merinoschafe), Weinbau, Obstanbau, Seidenzucht usw. betrieben;
- erfolgreich neue Getreidesorten, Viehrassen, Methoden der Bodenbearbeitung (Drei- und Vierfelderwirtschaft) und der Schädlingsbekämpfung eingeführt;
- in Baumschulen verschiedene Arten von Obst- und Waldbaumarten gezogen und Windschutzstreifen angelegt;
- technische und Futterkulturen (Kartoffel, Tabak, Sesam, Sonnenblumen, Mais, Kürbisse) angebaut;
- landwirtschaftliche Geräte verbessert.

Розвитку всіх галузей сільського господарства в колоніях сприяли спеціально утворені для його поліпшення товариства (1830-ті рр.) і зразкові господарства, які випробовували і впроваджували нововведення. Особливо успішно вів багатогалузеве господарство на хуторах Юшанлі і Тащанак у Таврійській губернії менноніт Йоганн Корніс.

Die Entwicklung aller Landwirtschaftszweige in den Kolonien wurde durch speziell dafür gegründete Gesellschaften (1830er Jahre) und Musterwirtschaften gefördert, die Neuerungen getestet und eingeführt haben. Besonders erfolgreich betrieb die vielseitige Agrikultur auf seinen Vorwerken Juschanlee und Taschtschenak im Gouvernement Taurien der Mennonite Johann Cornies.

2

2. Й. Корніс (1789-1848). Рисунок Т. Фота. 1825
J. Cornies (1789-1848). Zeichnung von T. Voth. 1825

3. Пристрій для знищення сарани, сконструйований меннонітами. 1855.
Der Staatliche Archiv Odessa

Von Mennoniten konstruierte Vorrichtung zur Vertilgung der Heuschrecken. 1855.
Staatliches Gebietsarchiv Odessa

4. Худоба на випасі (Олександрфельд, Таврійська губернія). 1918
Viehweide (Alexanderfeld, Gouvernement Taurien). 1918

4

Після періоду адаптації колоністи перейшли від самозабезпечення до товарного виробництва та постачання продуктів на ринки сусідніх міст. Борошно, крупи, соняшникове олія і вершкове масло, крохмаль, пиво, міцні напої, вино, дріжджі, оцет, мило, свічки та ін. вироблялися у промислових обсягах. На виставках і ярмарках вони часто здобували нагороди. Попит на них зростає. Дрібні переробні заводи і фабрики колоністів і меннонітів швидко модернізувалися, будувалися нові сучасні промислові підприємства.

Широку популярність здобули великі агропромислові господарства, у т. ч. «цукрового короля» Леопольда Кеніга (Тростянець Київської губернії, Гути Харківської губернії), зразкове господарство барона Федора фон Штейнгеля на Волині, маєтки сімей Фальц-Фейн, Петра Діка, Івана Вібе у Таврійській губернії.

Німецьке землеводіння розширювалося протягом десятиліть, але на рубежі XIX-XX ст. у Причорномор'ї воно частково скоротилося. На Уралі (менноніти), Північному Кавказі, в Сибіру, Казахстані (всі конфесії) були засновані дочірні колонії та хутори. Значною була й еміграція за океан.

Nach einer Anpassungsperiode gingen die Kolonisten von der Selbstversorgung zur Warenproduktion und der Belieferung der naheliegenden Städte über. Mehl, Grütze, Sonnenblumenöl, Butter, Stärke, Bier, Alkoholika, Wein, Hefe, Essig, Seife, Kerzen wurden in industriellem Umfang hergestellt. Auf Ausstellungen und Leistungsschauen bekamen sie häufig Auszeichnungen. Sie wurden zunehmend nachgefragt. Kleine Verarbeitungsbetriebe und Fabriken der Kolonisten und Mennoniten wurden rasch modernisiert. Es wurden neue, moderne Industriebetriebe errichtet.

Bekannt wurden u.a. große agrarindustrielle Betriebe des „Zuckerkönigs“ Leopold König (Trostjanec im Gouvernement Kiew, Guty im Gouvernement Charkiw), das Musterlandgut des Barons Theodor von Steinheil in Wolhynien und die Wirtschaften der Familien von Falz-Fein, Peter Dück, Johann Wiebe im Gouvernement Taurien.

Der deutsche Landbesitz weitete sich über Jahrzehnte aus, aber um die Wende vom 19. zum 20. Jahrhundert ging er im Schwarzmeergebiet zum Teil zurück. Es wurden Tochterkolonien und Vorwerke im Ural (Mennoniten), in Sibirien, Kasachstan und im Nordkaukasus (alle Konfessionen) gegründet. Bedeutend war auch die Auswanderung nach Übersee.

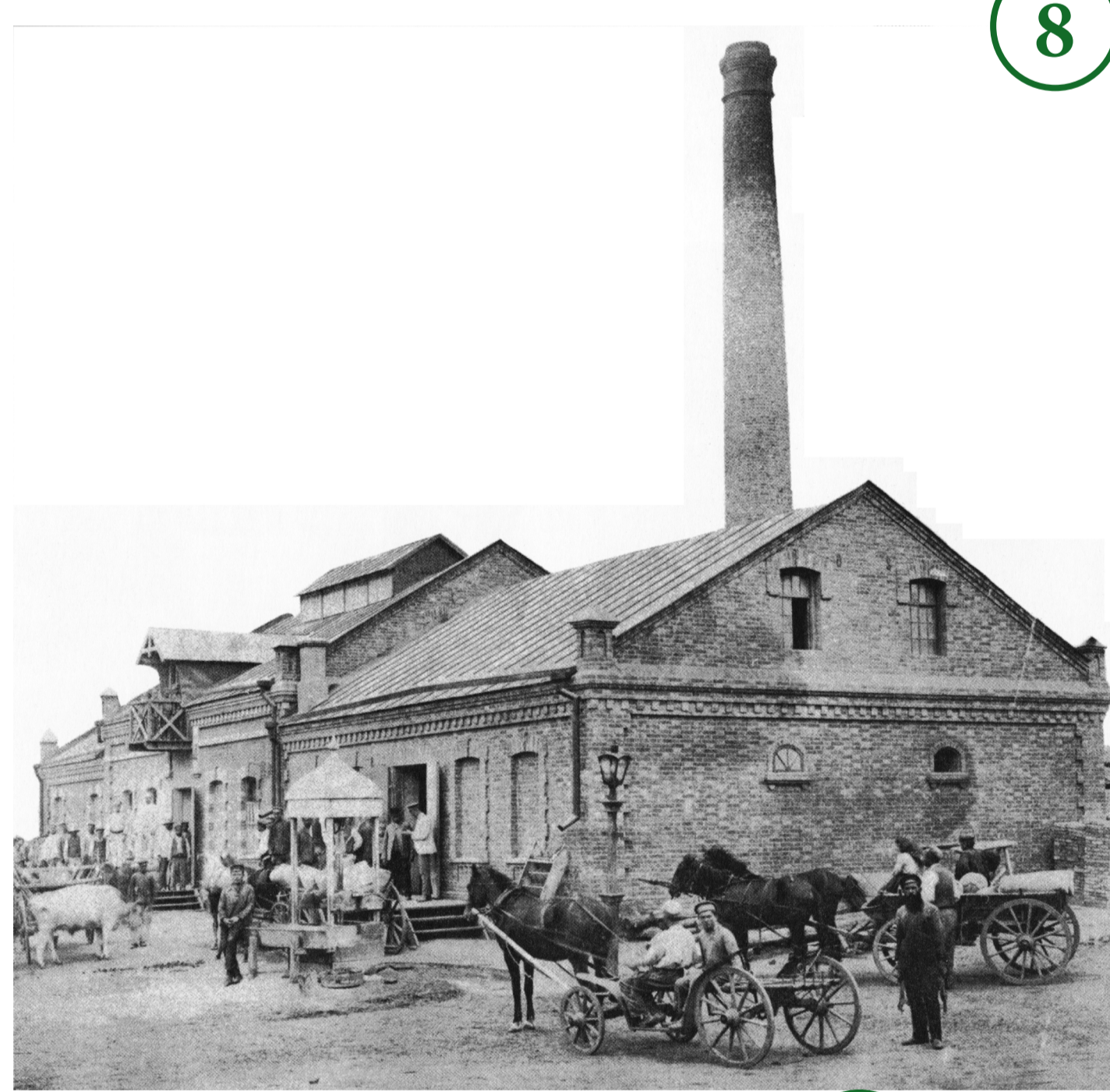
5

5. Реклама пивоварного заводу, побудованого В. Санценбахером в Одесі. Початок XX ст.
Werbung der von W. Sanzenbacher in Odessa errichteten Brauerei. Anfang 20. Jh.

6. Традиція розведення червоної німецької корови продовжувалася і у XX ст.
Die Tradition der Züchtung der roten deutschen Kuh wurde auch im 20. Jh. fortgesetzt.

6

ОДЕССКАЯ
ПЛЕМЕННАЯ КНИГА
КРАСНОГО НЕМЕЦКОГО
(КОЛОНИСТСКОГО) СКОТА
(УСТАВ, ИНСТРУКЦИЯ, ФОРМЫ ЖУРНАЛОВ ПЛЕМЕННОЙ КНИГИ И ПРОЧ.)

8

7. Урожай гарбузів (Кайзерталь, Таврійська губернія). Початок XX ст.
Kürbisernte (Kaisertal, Gouvernement Taurien). Anfang 20. Jh.

8. Паровий млин Г. Бергена і Г. Ремпеля (Пологи, Катеринославська губернія). Кінець XIX ст.
Dampfmühle von G. Bergen und H. Rempel (Pologi, Gouvernement Jekaterinoslaw). Ende 19. Jh.

9. Зведений у 1893 р. паровий млин Г. Нібура (Шенвізе, Катеринославська губернія). У 1900 р. виробив борошна на 360 тис. руб.
Von H. Niebuhr in Schönwiese, Gouvernement Jekaterinoslaw, errichtete Dampfmühle. 1900 produzierte sie Mehl für 360 Tausend Rubel.

9

